

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhajajo vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Član sekcije J. U. U. plačajo list + članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, c. a. m. k. posebej. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112

KUNST VILIM:

Naša šola in radio.

Zgodovina pedagogike nam kaže, da je zaznamovati napredek — rekel bi: skok v napredu v kulturnem razvoju posameznih narodov tik za tem, ko so se uvedle v občo vzgojo take moderne pridobitve, ki so omogočale širjenje kulture in napredka. Da ne omenimo knjige, ki je danes poleg žive besede, ki pa je črpana spet iz knjig, najvažnejši stebel pedagogike, stebel, na katerega se opira po eni strani slika, po drugi pa živa beseda predavatelja.

Tem trem glavnim nositeljem kulture: knjigi, sliki in živi besedi se je v zadnjem času pridružil še radio. To je nekaka knjiga — v živi besedi, ki omogoča, da se v našem svetu domišljije rišejo čudno privlačne slike, ki jih z duševnimi očmi vidimo — v njih uživamo in jih obdržimo v spominu.

Če je znala pedagogika v preteklosti uvideti važnost tiskane besede in slike, če je znala ceniti sugestivno moč dobrega govornika, in je vse troje znala pritegniti v službo vzgoje in kulturne povzdige naroda, potem šole in potom javnosti, ne sme današnja moderna pedagogika, ne sme učitelj našega časa, v katerem iščemo vzgoji in pouku novih poti, prezreti važnosti epohalnega izuma: radia. In čim te važnosti vzgojitelj ne prezre, mora z vsemi štirimi delati na to, da radio čim prej spravi v službo vzgoje in pouka, pri tem pa mora imeti prijetno zavest, da so tudi merodajni faktorji, oblast in razne korporacije z njim istega mnenja, da ga bodo pri njegovem delu podpirali, ga navduševali, da bodo spremljali njegovo delo z istim zanimanjem, ki ga delo tudi zasluži.

Ne da bi čakali pobude od drugih, ne da bi kopirali vzgled drugih narodov — saj bi lahko bilo teh kopij že enkrat konec — bi morali mi, čim smo dobili lastno postajo, zanesiti aparat v sleherni vas, v šole, da bi tako ustvarili zveze z našimi kulturnimi centri.

Nezanimanje, lastno in tuje nas je oviralo, da smo pozabili, da je radio del šole in vzgoje. Zopet smo se morali pri Nemcih in Angležih tega šole naučiti.

Kljub dejstvu, da se morda v srcih zavedamo, da je živa potreba organizirati šolski radio, drži večina roke navzkriž. Čemu? Da nas soseska k temu prisili? Mar še ni izginil duh, ko smo bili vajeni delati le na komando? Kdor se zaveda važnosti, kdor čuti v srcu potrebo in sluti koristi, ki jih bo imela šola od tega, na plan, na noge! Ne oziraje se niti na desno niti na levo, ustvarimo svojo radio šolo. (Pri izrazu radio-šola prenapeti modernisti ne smejo misliti na nov tip šole, kakor je n. pr. delovna šola, temveč na sestavni del delovne šole, v kolikor ista obstoja.) ki jo zahteva razvoj pedagogike, ki jo zahteva duh časa, v katerem živimo.

Čim smo privolili v uvedbo šolskega radia, se moramo ozreti po onih komponentah, ki uvedbo podpirajo in po onih, ki jo ovirajo. Na podlagi tega bomo skušali prve ojačiti, druge pa omiliti in na dobljenem kompromisu zgraditi načrt, po katerem bomo s smotrenim delom stavili kamen na kamen, da položimo temelje za palačo, ki jo bodo dogradili naši nasledniki.

Glavni moment, ki je doslej oviral uvedbo šolskega radia, je nezanimanje za aparat sploh in za šolski aparat posebej. To pa s strani šolskih odborov, ki jim je zadnji drobec veselja, ki jim ga je morda vcepil učitelj, vzela misel, da ga bo treba kupiti, da bo treba vstaviti v proračun novo precej visoko postavko, od katere šola »ne bo imela ničesar«. V drugi vrsti pa nam manjka šolskih prenosov, česar pa seveda ni kriva oddajna postaja, temveč šola sama. Gledati bomo morali torej predvsem na to, da zainteresiramo prva dva človeka, t. j. šolo, oziroma učiteljsko in gospodarsko stran, šolski odbor. Zainteresirati prvega ne bo težko, ker je, hvala Bogu, velika večina našega učiteljsstva tako idealna in spremlja vsakdanje dogodke s tolikim zanimanjem, da mu važnosti uvedbe šolskega radia ne bo treba posebej priporočati. Težje bo s šolskimi odbori, ki se bodo izogibali uvedbe, predvsem iz finančnih razlogov. Saj je pa tudi njih skrb, da občine ne preobteže. Po drugi strani morajo pa zopet pomisliti, koliko stanejo knjige, ki jih potrebuje šola le v enem letu, pa se v istem snov izčrpa, knjiga ostane nezanimiva, med tem, ko radio živi vedno in vedno nov. Tudi življenje aparata traja primeroma dolgo. Primera med knjigo in radijskim aparatom bi znala možem vcepiti toliko veselja, da bi znali iz lastnega nagiba, kar bi bilo prav, vstaviti v proračun potrebno postavko.

Da je oblast na čistem, spoznamo iz lanjskega odloka in iz letošnje iniciative za osnove radio-odpora pri JUU in obdržanje prvega radio-tečaja za naše učiteljsvo.

Razveseljivo je, da se je tega tečaja udeležilo toliko učiteljsva in upamo, da bo v prihodnjem proračunu imela vsaka šola, pa prav vsaka, postavko za radio aparat, ker le v tem slučaju smemo računati na uspeh, ki

ga pričakujemo. Čim bodo šolske blagajne imele na razpolago potreben denar za nabavo aparata, bo led prebit, ustvarjena bo podlaga za radio-šolo, za katero pa je treba še nekaj priprav, tako pri sprejemni, kot pri oddajni postaji.

Pred vsem je misliti na to, da bo treba pri izbiri aparata paziti, da bo ta ustrezal v metodično-didaktičnem pravcu, t. j. da bo grajen tako pregledno, da ga lahko na višji stopnji uporabimo kot model — kot učilo. Ker na današnjem trgu takega aparata ni najti, ga bo treba ustvariti. Po drugi strani pa bo treba uvesti učiteljsvo v roko vanje in metodično razčlenbo aparata, kar bi se zgodilo najlažje na učiteljskih zborovanjih in to na podlagi referatov, ki bi jih sestavili metodiki in bi oblast odbrala najboljši. V ta namen bi radio — odbor razpisal natečaj za najboljši referat pod naslovom: »Metodično-didaktična stran radio-aparata«. Odbrani predavatelj naj bi predaval v društvih, najboljši referat pa naj bi prinesel »Popotnik«, ali Slov. Šolska Matica.

Mimogrede naj se pomudim še pri davku na šolske aparate. Čuje se namreč mnenje, da naj se šole teh davkov oproste. Pomisliti pa je treba, da bo oddajna postaja, oziroma korporacija, ki jo ima v zakup, z uvedbo šolskega radia še bolj obtežena in so njeni glavni viri baš v davku; zaradi tega naj se šole tega davka ne oproste. Ko bodo imele vse šole, in sicer vse hkrati aparate, bo lahko postaja pričela z rednimi prenosi za šole. Postaja pa bo brez dvoma morala misliti na razširitev energije na najmanj 5 Kw, ker le v tem slučaju bo mogoče pritegniti vse šole Dravske banovine.

Kaj naj program obsega in kako naj bo razdeljen, je težko povedati s par besedami. V prvi vrsti se bo treba ozirati na to, da bo program v skladu z učnim načrtom. Upoštevati bo treba prenose za vse šole, dalje za posamezne vrste in skupine šol. Glavna paznja mora biti posvečena seve narodni šoli, ki je najbolj potrebna žive zveze s kulturnimi centri. Med prenosi bomo imeli take, ki so sestavljeni za leto naprej in prenose ob izrednih prilikah. Redni prenosi naj zadevajo vse predmete osnovne šole. V glavnem učni jezik, jezikovni pouk sploh, predavanje priznanih strokovnjakov iz vseh panog osnovnošolskih predmetov, koncerti, mikro-reportaže ob priliki manifestacij, tekem, obiski v raznih tovarnah itd. Prezreti ne smemo sistematske glasbene vzgoje, ki naj sloni predvsem na spoznavanju in uživanju narodne muzike. Lahka glasba domačih in tujih postaj služi kot razvedrilo na hodniku, v odmoru na dvorišču, med ročnim delom in morda pri risanju. Naj omenim še uro za obrtno-nadaljevalno šolstvo. Mikroreportaže iz te stroke bi vzpodbujale našo obrtno mladost in bi ji krepile voljo do dela in jim ugajala pot do cilja.

Šolski aparat bi služil tudi javnosti ob svečanih prilikah. Privlačna točka, da se dom in šola tesneje združita. Prezreti ne smemo dnevnih novic in poročil, predvsem iz lastne države. Nastopi naših malih znanstvenikov in umetnikov bi privlačevali male poslušalce. Pester in zanimiv program domačih postaj, srečno izbran program tujih postaj in metodični uvod učencev v to lepo panogo znanosti bi privzgojili učencem višje stopnje toliko veselje do radia, da bi izstopivši iz šole in deloma že v šoli, sami poskušali sestavljati sprejemne aparate in bi tako ostajali v stalni zvezi s kulturnimi središči, pa tudi s šolo in učiteljsvom — morda bi tudi ta korak pripomogel do zblizanja šole in doma, ki sta si danes, če odkrito priznamo, v sorodu le v okvirju zakona.

Navedel sem nekaj drobnih momentov, koliko novih bi se odkrilo za temi, le slutimo, zatorej pričnimo — vsi h krati, vsi: oblast, učiteljsvo, oddajna postaja in vsi, ki jim je mar narodna prosveta. Vsi, ki so poklicani, da delajo za boljše bodočnost našega naroda. Pri tem prvem koraku je treba poguma, treba idealizma, treba nesebičnega dela, pa bomo v tem imeli garancijo i za srečno rojstvo i za dober razvitek deteta.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 16/1.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

En gros. En detail.

Pedagoški tečaj v Mariboru.

Zanimanje za nove smernice šolskega pouka in ustroj novodobnega šolstva sta bila vzrok, da sem se udeležil pedagoškega tečaja, ki ga je priredila Pedagoška centrala v Mariboru — prav tako kot sem prisostvoval enakemu tečaju o Veliki noči v Ljubljani. Udeležil sem se ga pa zlasti zato, da presodim, ali bi se ne dalo v vsakih velikih počitnicah ali pa tudi med šolskim letom prirediti enakega tečaja tudi v Ljubljani.

Mariborski pedagoški tečaj se je pričel v ponedeljek dne 23. avgusta zjutraj in se je končal z zaključnim popoldanskim predavanjem dne 26. avgusta. Predavanja so trajala štiri dni in so bila vsak dan dopolne in popoldne.

Kakor se za potovanje vreme vedno rado skisa, tako je tudi v nedeljo 22. avgusta začelo deževati prav v trenutku, ko se je začel vlak premikati z glavnega kolodvora v Ljubljani. Deževalo je vedno huje, kolikor bolj smo se približevali Mariboru. Med vožnjo je vstopilo več tovarišic, ki so se tudi peljale na pedagoški tečaj — s katerimi sem se pa spoznal šele drugi dan. V Maribor smo prispeli nekaj minut pred 6. uro. Lilo je kakor iz škafa in v duhu sem se zahvaljeval svoji ženi, ki mi je pri odhodu od doma obesila na roko površnik.

Odšel sem takoj na žensko učiteljsko, kjer ima svoje prostore Pedagoška centrala. Ondi sta pričakovala tovarišice tov. Haberman in Martinc. Tov. Haberman mi je odkazal sobo v nižji gozdarski šoli, kjer nas je stanovalo več tovarišev po prav zmerni ceni. Drugi dan, v ponedeljek, sem odšel v Narodni dom. Skoro sem ostrel Glavna dvorana je bila do zadnjega prostora zasedena. Ker so postavili vanjo tudi mize, sem prisel na tisti, kjer so sedeli tovariši in tovarišice iz južnega dela Dravske banovine. Bili smo štirje. Seveda ni manjkalo tudi povsod navzoči tov. Mervič iz Novega mesta.

Tečaj je otvoril tov. Osterc, ki je podarjal veselje nad številnim obiskom in zanimanjem učiteljsva za novodobno šolstvo, nakar sem kot odposlanec JUU, sekcije Ljubljana pozdravil prisotne slušatelje in predavatelje tudi jaz. Nato nam je tovariš Osterc predstavil prvobornika za reformo češkoslovaškega šolstva univ. profesorja dr. Vac-lava Prihoda, ki je v češčini odzdravil, podarjal svoje veselje nad medsebojnimi stiki na pedagoškem polju, se zahvalil za pozdrav in sprejem ter obenem poudaril, da bo predaval v nemščini, ker večina poslušalcev češčine ni zmožna.

Dr. Prihoda je nato predaval o razvoju češkoslovaškega šolstva ter uvodoma podarjal, da se je to šolstvo razvilo zgodovinsko enako drugemu evropskemu šolstvu.

Poudarjal je, da je vsak življenjski nazor od kristjanstva preko renesanse, humanizma in preporeda imel svoj pomen v razvoju človeštva v tem, da se ni omejil le na ozen-lje postanka tega življenjskega nazora, ampak je zavalovil preko vsega izobraženega sveta in postal tako svetoven — torej internacionalen. Vsak tak življenjski nazor je imel tudi svojemu idealu izobrazbe priročno šolstvo, ki je bilo vedno le faza življenja in se razširilo po vsem izobraženem svetu ter tudi bilo svetovno-internationalno.

V novejšem času že pred vojno, zlasti po nji, so nastale velike izpremembe v pedagoških teorijah. Predvsem je tu velik razvoj psihologije, ki je nastala iz stare splošne psihologije. Iz nje je vzniknila časovna individualna in diferencialna psihologija, ki sta napravili pravo revolucijo v prejšnjih zastarih nazorih psihologije. Saj so pa nastale izpremembe tudi v gospodarskem položaju človeške družbe, ki teži vedno bolj v kolektivno smer. Vse ta razvoj je pa imel tudi na novodobno šolstvo velik vpliv, ker

hoče v prvi vrsti individualizirati, jemati pa ozir tudi na splošnost.

Podal je nato karakteristiko starega šolstva, ki je bilo urejeno ponekod že od 6. leta dalje različno po stanu staršev in ga je primerjal z novodobnim šolstvom, katerega vodilna misel je ustvariti enotno šolo s pravilno diferenciacijo in konsolidirati pouk v smeri samodelavnosti in kolektivizma, do česar so prišli razni pedagogi s kazuističnimi metodami opazovanja otrok — s takozvano psihološko analizo. To novodobno gibanje se je začelo najprej v Združenih državah ameriških, kmalu pa tudi po drugih, tako da je ves ta pokret novodobnega šolstva postal tudi svetoven — internacionalen in s tem tudi naš.

Način teh novodobnih metod je trajen: 1. s paralelnimi razredi, 2. z metodo delavnih skupin in 3. z individualnim poukom.

Predavatelj je omenjal nato predhodnike novodobnega šolstva v prošlosti in njih pobornike v novejših časih med drugimi Kerschensteinerja, Laya in Blonskega z njegovo produktivno šolo. Omenjal je potem metode produktivne šole, in sicer: 1. metodo problemov, 2. metodo projektov, 3. metodo individualnega pouka. Omenjal nadalje razne pobornike tega pouka, in sicer Sarcha (Serča), Beurka (Börka), Jutarda, Segana (Segena) in gospo Montessorijevo in njih šole. Nadalje je omenil, v čem tiči princip individualnega pouka in posnel iz tega vrste novodobnega šolstva, ki so: 1. enotna šola, 2. šola diferenciacije, 3. konsolidacije, 4. samodelavnosti, 5. individualizacije in 6. kolektivizacije.

Opisal je nato razvoj češkoslovaškega šolstva z dvema mejnikoma letnico 1918, ko se je začela tam porajati misel enotne šole, ki sta jo propagirala dr. Voita Beneš in Ulehla. Dr. Voita Beneš, brat češkoslovaškega zunanega ministra, je bil 7 let v Združenih državah ameriških. Ulehla je pa spisal po vojni knjigo o enotni šoli, ki je polagoma pridobivala tla tudi na Češkoslovaškem, kjer so poleg državnih šol nastale razne poskusne šole, katerih eno je ustanovil Bakule s 13 učenci, ki so mu sledili iz nekega zavoda in z njim vred slabo živeli, dokler ni njih učitelj kupil s pomočjo podpore neke Američanke gradu Krnsko, kjer je sprejel same ruske pedagogice za učitelje. Po preteku enega leta je ta poskusna šola prenehala.

Druga poskusna šola je bila prosta delovna šola v Kladnem, prvotno v komunističnem smislu, sedaj v demokratičnem. Tu poučuje učiteljsvo po šoli projektov.

Leto 1928. pa pomeni preokret v češkoslovaški šolski reformi. Ob desetletnici osvoboditve izpod rok tujega jarma je učiteljsvo premerilo korak napredka 10 letnega delovanja v šolstvu in opazilo, da ta korak ni velik. Predsednik češkoslovaške republike Masaryk pa izpregovori svojo besedo vedno o pravem času. Tako jo je tudi ob tej priliki.

Na njegovo pobudo je organizovalo učiteljsvo takozvani pedagoški teden, kjer je bilo govora o dvojnem: o enotni šoli in visoki šoli: Školi visokih studij pedagogičnih. Za to reformo se je ponudilo 300 učiteljev. Šola ima sedaj dve stopnji: Od 6. do 11. leta I. stopnja reformne šole. Od 11. do 15. leta II. stopnja ali koleniji. Komeniji so bili v začetku v Pragi, Humpolcu in Zlini, ki se nahajajo sedaj v III. šolskem letu svojega razvoja.

Danes ima Češkoslovaška 15 kolenijev in 3 reformne šole I. stopnje.

V letu 1929. sta bili ustanovljeni dve pedagoški visoki šoli, na katerih poučujejo učitelji sami. Ena v Pragi, ena v Brnu. Letos pa mislijo ustanoviti še eno v Bratislavi, na katerih je studij dosedaj enoleten. V nekaj letih bo pa dvehleten. (Nadaljevanje sledi.)